

Esilist. n:o 77/18.2.1985

M

SOTKAMO Tipasoja Räätäkangas

Koekaivaus kivikautisella
asuinpaikalla 1984

Matti Bergström

SOTKAMO Tipasoja Räätäkangas

Arkistotietoja

Kunta: Sotkamo

Kylä: Tipasoja

Tila: 10:32 Salmenniemi, omistaa Eelis, Eino, Toivo ja Väinö Pääkkönen, yhdysmies Toivo Pääkkönen, os. ppa4/Salmenniemi, 88600 SOTKAMO

Sijainti: Peruskartta 1:20000 4411 04 TIPASOJA (1974)

x = 7103 14

y = 438 04

z = n. 157 m

Aikaisemmat tutkimukset:

Inventointi 1957-58, M. Linkola (numero 3, Varislahti II)

Tarkastus 1981, E-L. Nieminen - M. Huurre

(Sotkamon esihistorialliset suojelukohteet nro 23)

Paikalta saadut löydöt: 14300:1-8, 20936:1-3, 21185:1-3, 22254, 22509:1-16

Kertomukseen liittyy seuraavat karttaliitteet:

Ote peruskartasta 1:20000 4411 04 TIPASOJA (1974) A4 s. 3

-kartasta ilmenee tutkimuskohteen sijainti A4 s. 4

Yleiskartta 1:200

- kartasta ilmenee alueen yleisluonne ja koeojien sijainti

Tehtävänä Sotkamon Tipasojan Räätäkankaalla oli selvittää koekaiivauksin mahdollisen asuinpaikan laajuus. Työ suoritettiin yhdessä muiden Sotkamon tutkimusten kanssa (ks. kertomusta Sotkamo, Tipasoja, Kiuluniemi). Apunani toimi tutkija Juha Laurén ja Sotkamon kunnan palkkaamina viisi työmiestä.

Alueen tutkimushistoriasta ja topografiasta

Kyseessä on Räätäjärven länsirannalla oleva löytöpaikka, mistä jo Linkola inventoidessaan löysi kvartsiesineitä ja kvartsi-iskoksia. Myöhemmin on paikalta löytynyt mm. taltta, reikäkiven kappale ja palanutta luuta sekä tietenkin kvartsia.

Maasto on hiekkakangasta, mikä laskee melko jyrkästi Räätäjärveen muodostaen 1-3 metrin korkuisen töyrään, minkä jälkeen alue on vesijättöä ja pitkälle

melko matalan veden peitossa. Töyräs on ilmeisesti syntynyt veden kuluttaessa hienoa hiekkamaata.

Eräässä kohtaa törmää on kuilu tai juonne, joka on ilmeisesti tehty läheisen tervahaudan antimien kuljettamiseksi järven rantaan. Juonteen seinämät ovat paikoin sammalesta paljaat. Pääosa paikalta tehdyistä löydöistä on saatu vesijätöltä sekä joitakin löytöjä on tehty juonteen seinästä, missä on myös havaittavissa palaneita kiviä.

Alueen tutkimus

Käytettävissä olleen vähäisen ajan vuoksi alueella ei voitu suorittaa kovin laajoja koekaivauksia, vaan tässä vaiheessa keskityttiin koeojien ja koe-kuoppien tekoon vesijätölle. Täten voitiin saada selville alueen pituus rantaviivan suunnassa. Kuten muissakin Räätäjärven kohteissa oli täälläkin kyseessä osittain tuhoutunut asuinpaikka. Kaikkea törmän alapuolista vesijättöaluetta voidaan pitää tuhoutuneena asuinpaikkana, vaikkakin sieltä löytyy runsaasti asuinpaikkamateriaalia, eritoten kvartssia. Sen sijaan itse törmän rinteeseen ja päälle ei ennätetty tehdä koetutkimuksia, joten näiltä osin on asuinpaikan laajuus selvittämättä.

Tutkimuksen tulos

Asuinpaikan pituudeksi vesijätöllä saatiin ainakin 100 metriä. Eteläraja lienee koekuopan 6 tienoilla kun taas pohjoisraja jatkuu jonkin verran juonteesta pohjoiseen. Löydöt keskittyivät noin kolmen metrin matkalle töyrään alareunasta järvelle päin.

Selvittämättä on vielä asuinpaikan alue törmän päällä. Toistaiseksi Räätäkankaan asuinpaikka on edelleen rauhoitettu ja alueen rajaamiseksi tarvitaan lisää koekaivauksia. Kartalle s. 3 aluetta on melko vaikea rajata kiinnekohtien puuttumisen vuoksi, mutta maastossa hyvä kiinnekohta on tervantekijöiden tekemä juonne (tai kaivanto tai hietakuoppa) ja tervahauta (ks. s. 4).

Helsingissä tammikuun 22 päivänä 1985

Matti Bergström

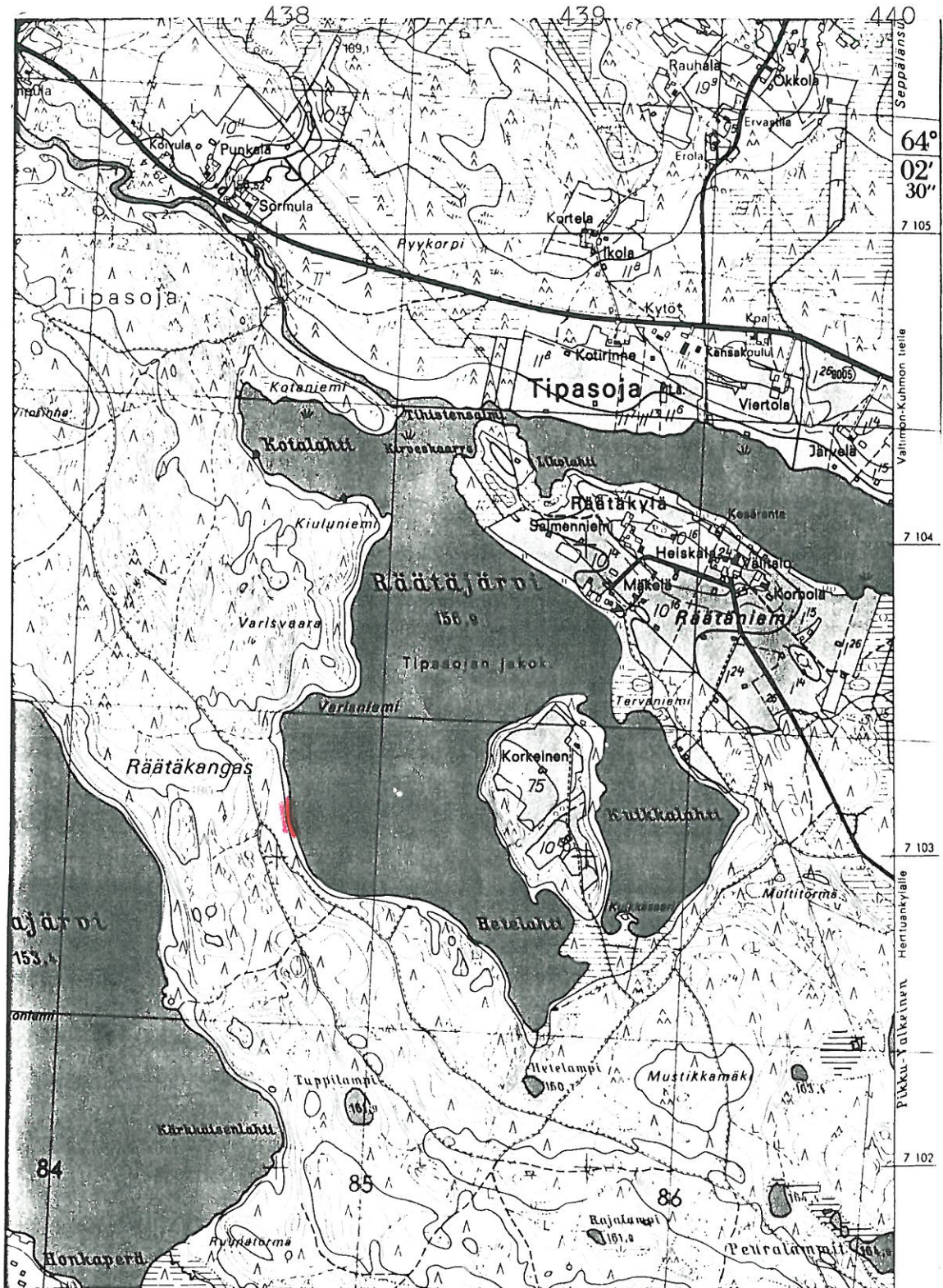
tutkija

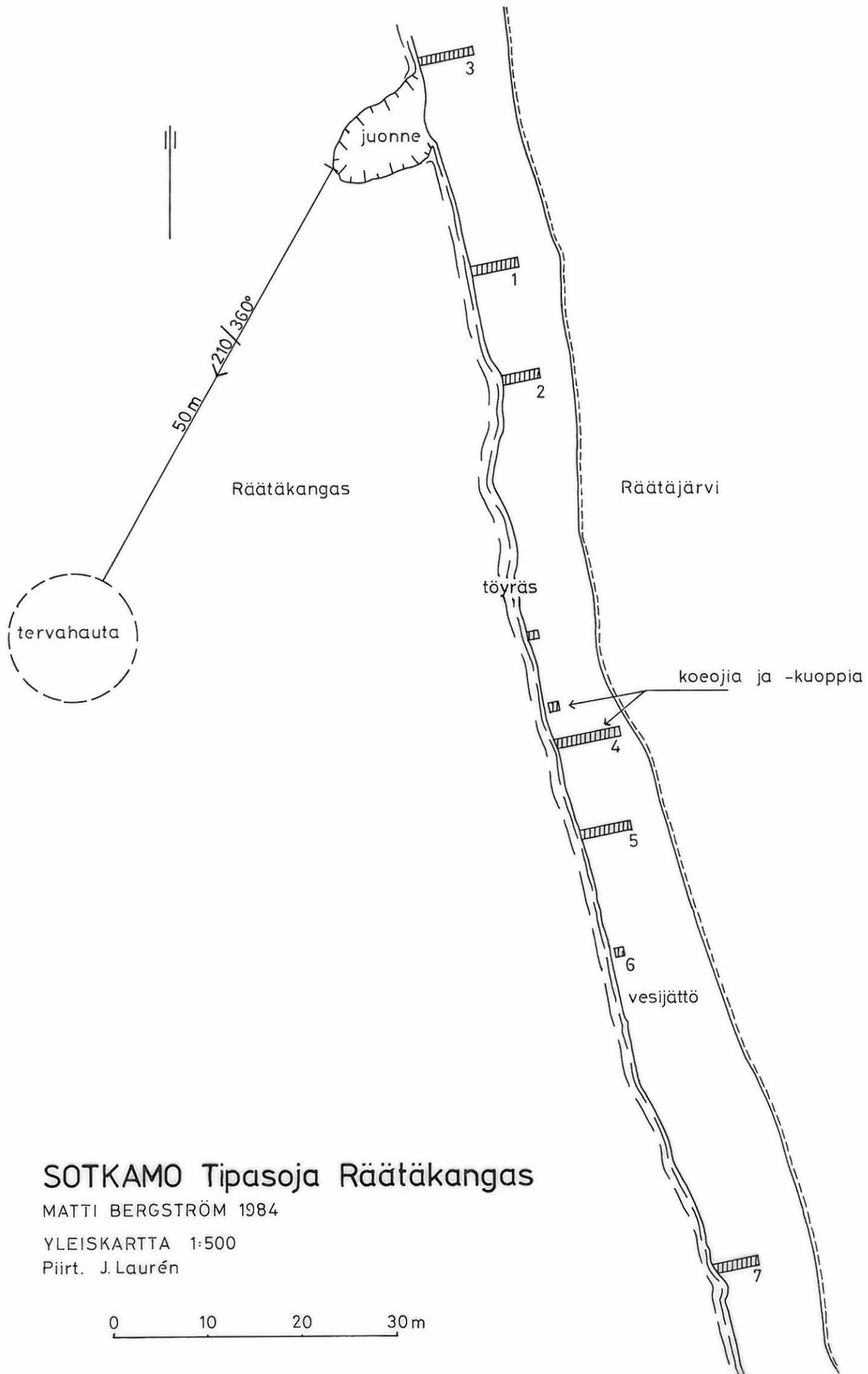
SOTKAMO Tipasoja Räätäkangas

Matti Bergström 1984

Ote peruskartasta 1:20000 4411 04 TIPASOJA (1974)

-tutkimusalue merkitty puneella

SOTKAMO Tipasoja Räätäkangas

MATTI BERGSTRÖM 1984

YLEISKARTTA 1:500

Piirt. J. Laurén

